

ÖĞRENCİ HEMŞİRELERİN BENLİK SAYGISI VE ÖZ-BAKIM GÜCÜ DÜZEYİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ*

Dr.Hatice KAYA

İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu
Aylin ÖZTÜRK, Elif SARI

İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencisi

ÖZET

Bu çalışma öğrenci hemşirelerin benlik saygısı ve öz-bakım gücü düzeyini ve etkileyen faktörleri belirlemek amacı ile tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Evreni 2003-2004 Eğitim-Öğretim Güz Yarıyılında öğrenim gören İstanbul'daki 3 Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin tamamı oluşturmuştur. Tüm öğrencilerin çalışma kapsamına alınması düşünülmüş fakat istekli ve gönüllü 737 öğrenci çalışmaya katılmıştır.

Veriler öğrencilerin demografik verilerini içeren Anket Formu, Öz-Bakım Gücü Ölçeği ve Kendine Saygı Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde frekans ve yüzde, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), t-testi ve Pearson's Momentler Çarpımı Korelasyon Yöntemi kullanılmıştır.

Veriler değerlendirildiğinde; öğrencilerin öz-bakım gücü ortalama puanının 101.10 ± 16.96 , benlik saygısı ortalama puanının ise 80.84 ± 10.08 gibi yüksek düzeyde olduğu ve gelenek-göreneklere bağlı olma durumu, kaldığı yer, kronik ya da akut bir sağlık sorunu olması ile öz-bakım gücü ve benlik saygısı arasında anlamlı ilişki bulunduğu, ayrıca öz-bakım gücü puanı arttıkça benlik saygısı puanının da arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öz-bakım, Benlik saygısı, Hemşirelik öğrencileri

---

* Çalışma 29-30 Nisan 2004 III. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi kapsamında poster olarak sunulmuştur.

SUMMARY

Investigation of Factors Influencing the Self Care Agency and Self-Esteem of the Student Nurses

This descriptive study was conducted to determine factors influencing the self care agency and self-esteem of the nursing students.

The research was conducted between 2003 and 2004, at the student in the 3 Nursing College in İstanbul. The whole population were aimed to be included in the study, but 737 voluntary student comprised the sampling group. Data were collected by using Student Identification Form, Self-Care Agency Scale and Self-Esteem Inventory. The results were evaluated by means of percentage calculation, Analysis of Variance (ANOVA), t-tests, Pearson Product Moment Correlation.

As a result it was determined that self-care agency and self-esteem mean of the student were upper medium level (self-care agency 101.10 ± 16.96 , self-esteem 80.84 ± 10.08). There have been found meaningful statistical relationship between self-care agency and self-esteem with place of living, acute or chronic illness, social and cultural contacts. Additionally the findings showed that there have been a positive relation between self-care agency and self-esteem.

Key Words: Self-care agency, Self-esteem, Student nurses.

GİRİŞ

Bireyin yaşamını, sağlığını, iyiliğini koruma, sürdürme ve geliştirebilmesi için gerekli etkinlikleri yerine getirmesi ya da gerçekleştirilmesi “Öz-Bakım” olarak tanımlanırken, ilgili etkinlikleri gerçekleştirme yeteneği “Öz-Bakım Gücü” olarak tanımlanmaktadır. Bireyler bu etkinlikleri yerine getiremediklerinde öz-bakım eksikliğinin ortaya çıkması kaçınılmaz olup arzulanan öz-bakım davranışı geliştirilemez, dolayısı ile birey kendi sağlığını koruma, sürdürme ve geliştirmede yetersiz kalır (Joseph 1980, Orem 1991, Nahcivan 1993, Ece, Sabuncu 1999, Fındık 1999).

Literatürde, öz-bakım gereksinimlerinin belirlenmesinde ve karşılanmasında bireylerin yaşı, cinsiyeti, gelişimsel ya da sağlık durumları, sosyo-kültürel durumları gibi temel durumsal faktörlerin yanı sıra benlik saygısı düzeyinin etkili olduğu vurgulanmaktadır (Joseph 1980, Orem 1991, Nahcivan 1993).

Benlik saygısı, kişinin kendini değerlendirmesi sonucunda ulaştığı benlik kavramının onaylanmasından doğan beğeni durumudur. Kendine değer veren, benlik saygısı yüksek bireylerin insan ilişkilerinde daha toleranslı olduğu, daha bağımsız davranabildikleri, grup etkileşimlerinin daha fazla olduğu, yaşamı daha anlamlı buldukları, fiziksel sağlıklarının daha iyi olduğu, daha iyi öğrenci oldukları, daha az anksiyeteli ve depresif oldukları, iş yaşamında bağımsızlığa değer veren yarışmaya açık ve başarılı olmayı arzuladıkları kabul edilmektedir (Sever, Hotun, İşsever 1993).

Hemşirelik mesleği üyelerinin topluma daha nitelikli hizmet sunmaları için bu özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. Kendisini çeşitli yönleriyle benimseyip, kabul eden hemşireler o ölçüde toplumun sağlığını koruma, geliştirme ve yaşamını anlamlı kılma yönünde etkin hizmet verebileceklerdir. Yine konu ile ilgili yapılan çalışmalarda, olumlu kendilik imgesine sahip ve kendini kabullenen hemşirelerin, nitelikli bakım vermede daha iyi oldukları ortaya konulmuş ve kendilik imgesinin önemi vurgulanmıştır (Karadeniz, Çakmakçı 2001).

Bu bilgiler ışığında öğrencilerin öz-bakım gücü ile benlik saygısı düzeylerini ve etkileyen faktörleri belirlemenin öğrencilerin öz-bakım gücü ve benlik saygısını arttırmaya yönelik hemşirelik eğitim programlarına rehber olacağı ve bu öğrencilerin gelecekte sunacakları bütüncü bakım hizmetini olumlu yönde etkileyeceği düşünülerek tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma öğrenci hemşirelerin benlik saygısı ve öz-bakım gücü düzeyini bazı değişkenlere göre incelemek amacı ile tanımlayıcı olarak planlanmış ve uygulanmıştır.

Araştırmanın evrenini 2003-2004 Eğitim-Öğretim Güz Yarıyılında öğrenim gören İstanbul'daki 3 Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin tamamı oluşturmuştur. Tüm öğrencilerin çalışma kapsamına alınması düşünülmüş fakat istekli ve gönüllü 737 öğrenci çalışmaya katılmıştır. Yanıtlama hataları ve yetersizlikleri nedeni ile 35 olgu araştırma kapsamından çıkarılmış ve geriye kalan 702 veri değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Çalışmaya başlamadan önce ilgili kurumlardan yazılı, çalışmaya katılan öğrencilerden bilgilendirilmiş sözlü izin alınmıştır. Veriler, öğrencilerin sosyo-demografik verilerini içeren (yaş, cinsiyet, medeni durum, kaçınıcı sınıfta öğrenim gördüğü, aile yapısı, kaldığı yer, sağlık sorunu olup olmadığı v.b)Anket Formu, Öz-Bakım Gücü Ölçeği ve Kendine Saygı Ölçeği ile Aralık 2003-Ocak 2004 tarihleri arasında toplanmıştır.

Öz-Bakım Gücü Ölçeği: Kaerney ve Fleischer tarafından 1979 yılında geliştirilen ve insanların kendi kendilerine bakma yeteneklerini ve güçlerini belirlemeye yarayan ölçek, 1993 yılında Nahcivan tarafından Türk toplumuna uyarlanmıştır. 35 maddeden oluşan likert tipi ölçek 5 dereceli olup, her bir

ifadeye sırasıyla 0,1,2,3 ve 4 puan verilmiştir. En yüksek puan 140'tır. Puanın yüksek olması, öz-bakım gücü düzeyinin yüksek olduğunu gösterir (Nahcivan 1993).

Kendine Saygı Ölçeği: Geçerlik güvenirlik çalışması Boğenç tarafından 1998 yılında yapılmış olan ölçek likert tipinde 5 dereceli olup, 20 maddeden oluşmaktadır. Her bir ifadeye sırasıyla 1,2,3,4 ve 5 puan verilmiştir. Ölçekten alınacak en düşük puan 20, en yüksek puan ise 100'dür. Yüksek puan, benlik saygısı düzeyinin yüksek olduğunu gösterir (Altun 2003).

Verilerin Değerlendirilmesi

Parametrik (sürekli) değişkenler aritmetik ortalama ve standart sapma, nonparametrik (süresiz) değişkenler ise frekans ve yüzde olarak değerlendirilmiştir. İki gruptan fazla grup ortalamasını karşılaştırmak için tek yönlü varyans analizi (ANOVA), iki grup ortalamasını karşılaştırmak için t-testi, öz-bakım gücü ve benlik saygısı puanlarının korelasyonunu belirlemek için Pearson's Momentler Çarpımı Korelasyon Yöntemi kullanılmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin %56.6'sının (n=397) 20-22 yaş grubunda ve yaş ortalamasının 20.60 ± 1.84 (16-28) olduğu, %99.1'inin (n= 696) kadın, %97.3'ünün (n=683) bekar, %84.4'ünün (n=592) düz lise mezunu, % 32.8'sinin (n=230) 1., %19.8'inin (n=139) 2., %24.9'unun (n=175) 3., %22.5'inin (n=158) 4. sınıf, %97.9'unun (n=687) İslam dinine mensup, %75.1 (n=527) yaşamının 2/3'ten fazlasını şehirde geçirdiği, %87.9'unun (n=61.7) çekirdek aile tipinden geldiği, %80.3'ünün (n=564) şu anda bir işte çalışmadığı saptanmıştır.

Öğrencilerin öz-bakım gücü ortalama puanının 101.10 ± 16.96 (alınabilecek maksimum puan 140), benlik saygısı ortalama puanının 80.84 ± 10.08 (alınabilecek maksimum puan 100) olarak oldukça yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Şu anda öğrenim gördükleri sınıf, yaş, medeni durum, mezun olduğu lise, dini, aile yapısı ve çalışma durumu ile öz-bakım gücü ve benlik saygısı arasında anlamlı ilişki olmadığı ($p > 0.05$) görülmektedir. Bununla birlikte şimdiye kadar köyde yaşayanlar ile şehirde yaşayanlar arasında benlik saygısı açısından ileri derecede anlamlı fark olduğu ($p < 0.01$) belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-demografik Özellikleri ile Öz-Bakım Gücü ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki

Özellikler				ÖZ-BAKIM GÜCÜ		BENLİK SAYGISI	
		n	%	X±SS		X±SS	
Yaş	17-19	211	30.1	100.16±16.17	F:0.541	79.71±10.41	F:1.539
	20-22	397	56.5	101.20±17.34	p>0.05	81.12±9.80	p>0.05
	23-25	84	12.0	102.85±17.54		82.14±10.48	
	26 ve $\uparrow$	10	1.4	102.50±13.87		82.40±9.35	
X ± SS 20.60± 1.84 (16-28)							
Cinsiyet	Kadın	696	99.1	101.19±16.89	t:1.588	80.76±10.06	t:-2.037
	Erkek	6	0.9	99.16±22.87	p>0.05	89.16±8.35	p>0.05
Medeni Durum	Bekar	683	97.3	101.10±16.96	t:0.041	80.83±10.09	t:-0.071
	Evlü	19	2.7	100.94±17.35	p>0.05	81.00±9.62	p>0.05
Mezun olduğu okul	Sağlık Meslek L.	104	14.8	100.42±15.30	F:0.350	81.38±9.31	F:0.307
	Lise	592	84.4	101.27±17.17	p>0.05	80.77±10.22	p>0.05
	Yüksekokul	6	0.8	96.33±25.34		78.67±9.87	
Sınıf	1. sınıf	230	32.8	101.11±16.07	F:0.1985	80.60±9.92	F:0.893
	2. sınıf	139	19.8	98.16±17.22	p>0.05	79.83±10.83	p>0.05
	3. sınıf	175	24.9	102.39±16.43		81.41±10.12	
	4. sınıf	158	22.5	102.25±18.37		81.45±9.58	
Din	İslam	687	97.9	101.19±16.89	F:0.487	80.85±10.11	F:0.158
	Hristiyanlık	3	0.4	94.33±14.57	p>0.05	77.33±2.08	p>0.05
	Musevilik	2	0.3	106.00±33.94		83.00±15.56	
	Diğer	10	1.4	96.30±21.05		80.40±9.45	
Aile yapısı	Çekirdek	617	87.9	101.37±17.12	F:0.706	80.90±10.15	F:0.084
	Geleneksel geniş	65	9.3	99.49±14.62	p>0.05	80.46±9.36	p>0.05
	Parçalanmış	20	2.8	98.00±17.10		80.30±10.64	
Yaşamın en fazla geçtiği yer	Köy	62	8.8	98.50±14.30	F:1.662	78.02±10.46	F:4.918
	İlçe	113	16.1	99.46±15.27	p>0.05	79.31±10.39	p<0.01
	Şehir	527	75.1	101.76±17.56		81.50±9.89	
Çalışma durumu	Çalışıyor	138	19.7	100.86±16.75	t:-0.187	82.22±9.76	t:1.805
	Çalışmıyor	564	80.3	101.16±17.02	p>0.05	80.50±10.13	p>0.05
Kaldığı yer	Yurtta	226	32.1	99.09±17.37	t:-2.170	79.43±10.67	t:-2.556
	Evde	476	67.9	102.05±16.69	p<0.05	81.50±9.72	p<0.01
Yurt sorunları	Sorun yok	540	76.9	102.07±16.68	t:2.360	81.45±9.73	t:2.533
	Sorun var	162	23.1	98.76±17.41	p<0.01	79.34±10.73	p<0.01
Ev sorunları	Sorun yok	594	84.6	102.11±16.54	t:2.205	81.07±10.12	t:0.876
	Sorun var	108	15.4	99.13±17.60	p<0.05	80.37±9.98	p>0.05
Şu an sağlık sorunu	Yok	569	81.1	101.75±17.07	t:-2.122	80.83±10.16	t:0.013
	Var	133	18.9	98.30±16.24	p<0.05	80.84±9.74	p>0.05
Kronik sağlık sorunu	Yok	638	90.9	100.57±17.14	t:-2.556	80.60±10.09	t:1.907
	Var	64	9.1	106.32±14.10	p<0.01	83.12±9.71	p>0.05

Öğrencilerin % 67.9'unun (n=226) evde ailesiyle, arkadaşları ile ya da yalnız, %32.1'inin (n=226) yurttta yaşadığı görülmektedir. Evde yaşayan öğrencilerin %15.4'ünün (n=108) öz-bakımlarını etkileyebilecek sorunları olduğu, sorunlarının ne olduğuna bakıldığında ise; %25'inin (n=175) banyo/çamaşır yıkama/ısınma, %24'ünün (n=169) kalabalık ortam /uyku, %6'sının (n=42) beslenme %4.1'inin (n=29) bunların dışında farklı sorunlar yaşadığı görülmüştür.

Yurttta kalan öğrencilerin %23.1'i (n=162) öz-bakımlarını etkileyebilecek sorunları olduğunu ifade etmiştir. Sorunlarının ne olduğuna baktığımızda %42.2'sinin (n=296) banyo/çamaşır yıkama/ısınma, %38.9'unun (n=273) kalabalık ortam/uyku, %23.1'inin (n=162) beslenme, %10.3'ünün (n=72) bunların dışında farklı sorunları olduğu saptanmıştır.

Yurttta kalanların öz-bakım gücü ve benlik saygısının evde kalan öğrencilere göre daha düşük olduğu, iki grup arasında öz-bakım gücü puanında anlamlı ($p<0.05$), benlik saygısı puanında ise ileri derecede anlamlı fark ($p<0.01$), yurttta sorun yaşayanlar ile yaşamayanlar arasında sorun yaşamayanlar lehine öz-bakım gücü ve benlik saygısında ileri derecede anlamlı fark ($p<0.01$), evde sorun yaşayanlar ile yaşamayanlar arasında sorun yaşamayanlar lehine sadece öz-bakım gücünde anlamlı fark olduğu ($p<0.05$) gözlenmiştir.

Öğrencilerin sadece %18.9'u (n=133) şu an bir sağlık sorunu olduğunu, %9.1'i ise kronik sağlık sorunu olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca şu anda sağlık sorunu olanlar ile olmayanlar arasında, sağlık sorunu olmayanlar lehine öz-bakım gücü açısından anlamlı ($p<0.05$), kronik sağlık sorunu olanlar (sinüzit, baş ağrısı v.b) ile olmayanlar arasında, sağlık sorunu olanlar lehine ileri derecede anlamlı ($p\leq 0.01$) ilişki olduğu saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 2. Öğrencilerin Öz-Bakım Gücü ve Benlik Saygısı Puanlarının Korelasyonu

	Benlik Saygısı	
	r	p
Öz-bakım Gücü	0.597	0.000

Tablo 2 incelendiğinde öz-bakım gücü ile benlik saygısı arasında çok ileri derecede olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($p<0.001$), öz-bakım gücü puanı arttıkça benlik saygısı puanının da arttığı saptanmıştır.

TARTIŞMA

Çalışma kapsamındaki öğrencilerin yaş ortalamasının 20.60 ± 1.84 (16-28) olduğu, %99.1'inin kadın, %97.3'ünün bekar, %84.4'ünün düz lise mezunu, %97.9'unun İslam dinine mensup, %75.1 yaşınının 2/3'ten fazlasını şehirde geçirdiği, %87.9'unun çekirdek aile yapısından geldiği, %80.3'ünün şu anda bir işte çalışmadığı saptanmıştır (Tablo 1). Çalışma bulgularımız hemşire öğrenciler üzerinde yapılan benzer çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir (Nahcivan 1993, Kocaman, Özdağ 1993, Aştı 1997, Kutlu, Buzlu, Sever ve ark 1997, Yıldız, Erdim 1997, Karadeniz, Çakmakçı 2001).

Öğrencilerin öz-bakım gücü ortalama puanının 101.10 ± 16.96 , benlik saygısı ortalama puanının ise 80.84 ± 10.08 olduğu görülmüştür. Bu puan ortalamaları *Nahcivan*'ın sağlıklı gençlerde öz-bakım gücü puan ortalamasını (aynı ölçek ile) 93.54 ± 17.40 , *Sever ve arkadaşlarının* hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısı ortalama puanını (Stanley Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği ile) 66.85 ± 15.31 (ortalamanın üstü) olarak belirlediği çalışma bulgularına benzerlik göstermektedir (Nahcivan 1993; Sever, Hotun, İşsever 1993). Oldukça yüksek düzeyde olan bu sonuçlar memnuniyet verici bulunmuştur. Nitekim *Reasoner*'in belirttiği gibi yüksek düzeyde benlik saygısı; öğrencilerde yüksek motivasyon, üretkenlik ve liderlik davranışlarını kazandırmaktadır (Norris, Kunes 1985). Hemşirelik eğitiminin ana hedeflerinden biri de budur.

Öğrencilerin şu anda öğrenim gördükleri sınıf, yaş, cinsiyet, medeni durum, mezun olduğu lise, dini, aile yapısı ve çalışma durumu ile öz-bakım gücü ve benlik saygısı arasında anlamlı ilişki olmadığı ($p > 0.05$) saptanmıştır. Aynı şekilde *Nahcivan* yaş, din, çalışma durumu ve öz-bakım gücü arasında, *Aştı ve ark.* yaş ile benlik saygısı, *Ece ve ark.* aile yapısı ve benlik saygısı, *Yıldız ve ark.* yaş, çalışma durumu, mezun oldukları okul, ve kaldıkları yerler ile benlik saygısı, *Sever ve ark* yaş, aile yapısı, ikamet ettiği yer ve benlik saygısı arasında anlamlı ilişki saptayamamışlardır (Nahcivan 1993; Sever, Hotun, İşsever 1993; Aştı 1997; Yıldız, Erdim 1997; Ece, Sabuncu 1999). Çalışma bulgularımız bu çalışma verilerine paralellik göstermiştir.

Şimdiye kadar köyde yaşayanlar ile şehirde yaşayanlar arasında benlik saygısı açısından ileri derecede anlamlı fark olduğu ($p < 0.01$) belirlenmiştir. *Kocaman ve Özdağ*'ın (1993) çalışmasında belirtildiği gibi, büyük şehirde yetişen üniversiteli gençlerin, köy-kasaba ortamında yetişenlere göre kendi benliklerini daha çok kabul edici bir tutum geliştirmiş olmaları çalışma bulgularımıza benzer sonuçlardır.

Yurtta kalanların öz-bakım gücü ve benlik saygısının evde kalanlara göre daha düşük olduğu, iki grup arasında öz-bakım gücü puanında anlamlı ($p < 0.05$),

benlik saygısı puanında ise ileri derecede anlamlı fark ($p<0.01$) saptanmıştır. *Nahcivan*'ın (1993) yaptığı çalışmada evde ailesiyle birlikte yaşayanların, ailesinden ayrı (yurtta, lojmanda v.b) bir yerde yaşayanlara göre öz-bakım gücünün daha yüksek olduğunu ve aralarında ileri derecede anlamlı fark olduğunu belirlemiştir. Ayrıca yine *Nahcivan*'ın (1993) çalışmasında, aile desteğinin öz-bakımın bağımsızlık ögesi ve sosyal destek kavramından çıkarılabileceği ve sosyal desteğin öz-bakım gücü ile orta derecede önemli ve olumlu ilişkisi olduğu belirtilmektedir. Ancak, *Yıldız ve arkadaşlarının* (1997) yaptıkları çalışmanın aksine bu çalışmada öğrencilerin kaldıkları yer ile benlik saygısı arasında anlamlı ilişki bulunmuş olması, bizim çalışmamız kapsamındaki öğrencilerin büyük çoğunluğunun evde ailesiyle birlikte yaşamasına, dolayısı ile daha az sorun yaşamalarına bağlanabilir.

Literatürde rahatsızlıklar ya da hastalıkların ortaya çıkarabileceği yetersizliklerin, bireylerin biyo-fizyolojik, psikolojik ve sosyo-kültürel boyutlarını olumsuz yönde etkileyeceği vurgulanmaktadır. Çalışmamızda şu anda sağlık sorunu olanlar ile olmayanlar arasında, sağlık sorunu olmayanlar lehine öz-bakım gücü açısından anlamlı ($p<0.05$) ilişki belirlenmiştir. Literatür verileri de bu sonucu destekler niteliktedir (Roper, Logan, Tierney 1996, Black 1997, Fındık 1999).

Kronik sağlık sorunu olanlar ile olmayanlar arasında ise sağlık sorunu olanlar lehine öz-bakım gücü açısından ileri derecede anlamlı ($p\leq 0.01$) ilişki saptanması, kronik sağlık sorunu olan öğrencilerin bu duruma uyum sağlayabildiklerini, sağlıklarına daha fazla özen gösterip, baş etme becerileri geliştirdiklerini akla getirmiştir.

Çalışmada öz-bakım gücü ile benlik saygısı arasında çok ileri derecede anlamlı bir ilişki olduğu ($p<0.001$), öz-bakım gücü puanı arttıkça benlik saygısı puanının da arttığı saptanmıştır. Aynı şekilde *Kaerney* ile *Fleischer* ve *Whetstone* öz-bakım gücü ile benlik kavramını inceledikleri çalışmalarında öz-bakımın benlik saygısı ve ben-kavramı ile ilgili olduğunu; benlik saygısı düzeyi arttıkça bireyin öz-bakım gücünde de artış olduğunu bulguladıkları çalışma verileri sonuçlarımızı destekler niteliktedir (*Whetstone* 1989).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin öz-bakım gücü ve benlik saygısı puanlarının oldukça yüksek olduğu ve öz-bakım gücü arttıkça benlik saygısının da arttığı, şu anda öğrenim gördükleri sınıf, yaş, medeni durum, mezun olduğu lise, dini, aile yapısı ve çalışma durumu ile öz-bakım gücü ve benlik saygısı arasında anlamlı ilişki

olmadığı, şimdiye kadar köy ya da şehirde yaşamış olma, şu anda kaldığı yer ve kaldığı yerde sorun yaşama durumu ve akut ya da kronik bir sağlık sorunu olması ile öz-bakım gücü ve benlik saygısı arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda;

- Öz-bakım gücü ve benlik saygısını daha fazla arttırmaya yönelik eğitim programlarının arttırılması ve öğrencilerin bu konuda motive edilmesi,
- Öz-bakım gücünü olumsuz yönde etkileyen yurt ya da ev ortama ait sorunların en aza indirgenmesine yönelik, yöneticilerin ve ailelerin bu çalışma sonuçları hakkında bilgilendirilmesi ve çözüm önerilerinin birlikte tartışılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Altun E (2003). Adölesan Gençlerde Verilen Planlı Eğitimin Benlik Saygısı ve Bebeğini Algılaması Üzerine Etkisi. İ.Ü. Doktora Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aştı N (1997). Lisans son sınıf hemşire öğrencilerin kendini tanıma ve kabullenmelerinde Psikiyatri Hemşireliği Dersinin etkisi, IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, 10-12 Eylül, Kıbrıs, 107-116.
- Black JM Jacobs EM (1997). Medical-Surgical Nursing-Clinical Management for Continuity of Care. 5th ed WB Saunders Comp Philadelphia, 890-913.
- Ece A, Sabuncu N (1999). Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinde benlik saygısı ile okul başarısının incelenmesi, Hemşirelik Bülteni, 12(45);13-19.
- Fındık YÜ (1999). Ampütasyon Uygulanan Hastalarda Eğitimin Hastalığı Değerlendirme ve Öz-Bakım Gücü Kazanma Yetisine Etkisi. Doktora Tezi, İ.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü İstanbul.
- Joseph LS (1980). Self care and nursing process. *The Nursing Clinics of North America*, 15(1); 131-143.
- Karadağlı A (1993). Öğrenci hemşirelerin benlik-saygısı düzeyleri ile algıladıkları okul yaşantıları arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Türk Hemşireler Dergisi*, 43(2);11-15.
- Karadeniz G, Çakmakçı A (2001). Bir Yüksekokul hemşirelik öğrencilerinin kendini kabul düzeyleri, *İbni Sina Tıp Dergisi* 6; 170-174.
- Kocaman G, Özdağ Ş (1993). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu hemşirelik programı öğrencilerinin kendini kabul düzeylerinin incelenmesi, III. Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, 8-10 Eylül, İstanbul, 299-306.
- Kutlu Y, Buzlu S, Sever AD, Batmaz M, Pektekin Ç (1997). İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin 4 yıllık eğitim süresi içindeki atılgnlık düzeyi ve benlik saygılarının araştırılması, IV. Uluslararası Katılımlı Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, 10-12 Eylül, Kıbrıs, 244-249.
- Nahcivan N (1993). Sağlıklı Gençlerde “Öz-Bakım Gücü” ve Aile Ortamının Etkisi. Doktora Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1-4.
- Norris j, Kunes-Connell M (1985). Self-esteem disturbance, *The Nursing Clinics of North America*, Dec. 20(4), 745-762.

- Orem DE (1991). *Nursing Concepts of Practice*. Fourth Ed. Mosby Year Book, Missouri. 57-177.
- Roper N Logan WW Tierney AJ (1990). *The Elements of Nursing*. Churchill Livingstone 3rd ed London,.
- Sever AD, Hotun N, İşsever H (1993). İ.Ü.Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Benlik saygıları ve Ruhsal Durumlarının Araştırılması, *Hemşirelik Bülteni* 7(28), 95-101.
- Whetstone WR (1989). Perceptions of self-care in Sweden: a cross-cultural replication, *Journal of Advanced Nursing* 14, 962-969.
- Yıldız S, Erdim L (1997). Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin öğrenim deneyimlerinin sınav kaygıları ve benlik saygıları ile ilişkisi, IV. Uluslararası Katılımlı Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, 10-12 Eylül, Kıbrıs, 244-249.229-233.
- Yiğitbaş Ç, Yetkin A (2003). Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin öz-etkililik-yeterlilik düzeyinin değerlendirilmesi, *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7;1 Haziran, 6-13.